T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/507
KARAR NO : 2022/587
KARAR TR : 31/10/2022

ÖZET: Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarındaki iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan hukuk uyuşmazlıklarının ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A. A
Vekilli : Av. M. E. H
Davalı : Türkiye Elektromekanik San. A.Ş.
Vekili : Av. A. G

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin özelleştirme kapsamına alınmadan önce davalı şirket bünyesinde işçi olarak görev yapmaktayken, özelleştirme sürecinde istihdam fazlası olarak belirlendiği ve iş akdinin feshedildiğini belirterek, işe iade istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, süresi içinde verdiği cevap dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. **Ankara 7. İdare Mahkemesi 17/12/2021 tarihli ve E.2021/1859 sayılı kararı ile**, yargı yolu itirazının reddine karar vermiştir.

4. Davalı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasının talep edilmesi üzerine dilekçe, dava dosyasının örneği ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davacının iş akdinin feshine dair işlemin, geri alınması talebinin reddine dair işlemin iptali isteminin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında, işveren ile sendikalar arasında akdedilen toplu iş sözleşmelerinin kapsamı dışında tutulan ve bu nedenle "kapsam dışı personel olarak adlandırılan personelin, hizmet sözleşmelerine konulan yasakla sendika üyesi olamaması, yönetim kademesindeki daimi kadrolarda görev alarak işverene ait yetkileri kullanması ya da görevinin özel bir önem taşıması ve özellikle de yetkileri, ücret ve diğer haklarının tayin ve takdirinin idareye ait olması nedeniyle statüleri, asli ve sürekli görevleri genel idare esaslarına göre yürüten memur ve sözleşmeli personel statüsüne yaklaşmakta; nitekim 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanun'un 22. ve Geçici 9. maddesinde de kanun koyucu tarafından, memur ve sözleşmeli personel ile birlikte anılmaktadır.

Öte yandan, 26.12.2019 tarihli ve 30990 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi Ana Statüsü'nün, "Amaç ve Kapsam" başlıklı 1. maddesinde Ana Statü; Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin faaliyet alanı ve görevleri, organları, teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye ve denetimle ilgili hususlarla idari, mali ve personele ilişkin hususları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır." hükmüne; "Dayanak" başlıklı 2. maddesinde Ana Statü, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır." hükmüne; "TEMSAN'ın yapısı" başlıklı 4. maddesinde "(1) TEMSAN; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür. TEMSAN, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir..." hükmüne; "Personele ilişkin hükümler" başlıklı 30. maddesinde ise "TEMSAN ile müessese ve bağlı ortaklık personeli hakkında 233 sayılı Kanun Hükmünde

Kararname ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

Olayda, 233 sayılı KHK'ya tabi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilmiş bir teşekkül olan TEMSAN; sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Yapılan açıklamalar ışığında Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer olaylara ilişkin verdiği01.03.1996 tarihli ve 22567 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 22.01.1996 tarihli ve E.1995/1, K.1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumlan ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmaktaysa da, 25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 37. maddesi ile 399 sayılı KHK'nın ek 3. maddesi; Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür" şeklinde değiştirilmiştir.

Uyuşmazlık konusu dava 23.09.2021 tarihinde yani yukarıda anılan 25.10.2017 tarihli mevzuat değişikliğinden sonra idari yargı yerinde açılmıştır. Bu sebeple, Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin olarak 25.10.2017 tarihinden sonra açılan dava ve işlerin iş hukuku hükümlerine göre çözülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesinin 20.09.2021 tarihli ve E.-K.2021/432-462 sayılı ve 30.09.2019 tarihli ve E.-K.2019/388-586 sayılı kararlarında da aynı hususlar vurgulanmıştır."

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre, benzer dosyalardaki düşüncesi bilinmekle, Danıştay Başsavcısının yazılı düşüncesi istenilmemiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

7. 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları personelinin hizmete alınmalarını, görev ve yetkilerini, niteliklerini, atanma, ilerleme, yükselme, hak ve yükümlülükleriyle diğer özlük haklarını düzenlemek amacıyla çıkarılan, 29/01/1990 tarihli ve 20417 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesinin (a) bendinde, teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda hizmetlerin memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle gördürüleceği, (b) bendinde, teşebbüs ve bağlı ortaklıkların genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken asli ve sürekli görevlerinin; genel müdür, genel müdür yardımcısı, teftiş kurulu başkanı, kurul ve daire başkanları, müessese, bölge, fabrika, işletme ve şube müdürleri, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile ekli 1 sayılı cetvelde kadro unvanları gösterilen diğer personel eliyle gördürüleceği, (e) bendinde, işçilerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye tabi olmadığına yer verilmiş, aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 9. maddesinde ise, özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş olup, yönetim kademelerinde iş kanunları çerçevesinde personel çalıştıran ve ekli 1 sayılı cetvelde yer almayan teşebbüs ve bağlı ortaklık personeli hakkında, yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tabi oldukları İş Kanunu hükümlerinin uygulanacağı esası getirilmiştir.

8. 25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu' nun 37. maddesi ile değiştirilen 399 sayılı KHK'nın ek 3. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 1 inci ve geçici 9 uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görülür"

9. 26/12/2019 tarihli ve 30990 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi Ana Statüsünün *"Amaç ve Kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Ana Statü; Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin faaliyet alanı ve görevleri, organları, teşkilat yapısı, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye ve denetimle ilgili hususlarla İdarî, malî ve personele ilişkin hususları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır"

10. *"Dayanak"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Ana Statü, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır."

11. *"TEMSAN'ın yapısı"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

"(1) TEMSAN; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir

iktisadi devlet teşekkülüdür.

(2) TEMSAN, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir."

12. *"Personele ilişkin hükümler"* başlıklı 30. maddesi şöyledir:

"TEMSAN ile müessese ve bağlı ortaklık personeli hakkında, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanır."

13. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun*"Dava şartları"* başlıklı 114. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, "*mahkemenin görevli olması"* dava şartları arasında sayılmış, devamındaki *"Dava şartlarının incelenmesi"* başlıklı 115. maddesinin birinci fıkrasında, "*Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler."* kuralı getirilmiştir.

B. Yargı Kararları

14. Danıştay Onikinci Dairenin 07/06/2021 tarihli ve E.2021/3231, K.2021/3513 sayılı kararında özetle, *"Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş. Genel Müdürlüğünde 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi ve elektrik teknikeri unvanıyla görev yapmakta iken Kurumun, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15/06/2015 tarih ve 2015/55 sayılı kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle, Yönetim Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararı ve ... tarihli Genel Müdürlük Oluru ile ... tarihinde iş akdi feshedilen davacının, daha sonra Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17/04/2017 tarih ve 2017/1 sayılı kararı ile Kurumun özelleştirme kapsam ve programından çıkarılması üzerine, fesih gerekçesinin ortadan kalktığı ileri sürülerek, yeniden iş başı yaptırılmak suretiyle, yoksun kalınan parasal hakların ödenmesi talebiyle yaptığı başvurunun ... tarihli işlem ile reddedilmesi üzerine bakılan davanın 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi personel statüsünde bulunan davacının görev yaptığı Kurumun, özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle iş akdinin feshedilmesinden sonra yeniden işe iade isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararında hukuki isabetsizlik görülmemiş"* denilmiş ve Danıştay Başsavcılığının kanun yararına temyiz isteminin reddine karar verilmiştir.

15. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 04/02/1959 tarihli ve E.1957/13, K:1959/5 sayılı kararında, özetle; *"görev, usuli müktesep hakkın istisnalarından biridir. Daha önce mahkeme görevsizliği konusunda herhangi bir karar vermemiş olsa bile daha sonra görev hususunu göz önünde tutabilir."* denilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 31/10/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hakim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Dava, özelleştirme kapsamına alınmadan önce davalı şirket bünyesinde işçi olarak görev yapmakta olan davacının, özelleştirme sürecinde istihdam fazlası olarak belirlenmesi ve iş akdinin feshedilmesi sonrasında işe iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddi üzerine eski işine iadesi istemiyle açılmıştır.

19. Somut olayda davacı, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında toplu iş sözleşmesine tabi kapsam içi personel olarak davalı kurumda çalışmıştır. Mevzuat değişikliğinin davacı gibi kapsam içi personele ilişkin olmadığının ve davalı kamu iktisadi teşebbüsünün de 399 sayılı KHK'ya ekli 1 sayılı cetvelde sayılmadığının altını çizmek gerekmektedir, Uyuşmazlığın iş ilişkisinden kaynaklanan sözleşmeden ve İş Kanunu'ndan doğduğu açıktır ve kamu gücünün kullanılarak tek taraflı tesis edilen idari nitelikteki bir işlemden söz etmek mümkün bulunmamaktadır.

20.Buna göre, mevzuat hükümleri gereğince, 25/10/2017 tarihinden önce açılmış olsa bile bu tarihten sonra derdest olan, kamu iktisadi teşebbüslerinde personel olarak çalışanların, işverenleriyle aralarındaki iş ilişkisinden kaynaklanan sözleşme veya kanundan doğan her türlü hukuki uyuşmazlıkların, iş mahkemelerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan başvurunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 7. İdare Mahkemesinin 17/12/2021 tarihli ve

E.2021/1859 sayılı kararının kaldırılması gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin Ankara 7. İdare Mahkemesinin 17/12/2021 tarihli ve E.2021/1859 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA,

31/10/2022 tarihinde,Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Muharrem
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.'de 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak işçi olarak görev yapmakta iken Kurumun, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15/06/2015 tarih ve 2015/55 sayılı kararıyla özelleştirme kapsam ve programına alınması nedeniyle, Genel Müdürlük Oluru ile iş akdi feshedilen davacının, sonrasında Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17/04/2017 tarih ve 2017/1 sayılı kararı ile Kurumun özelleştirme kapsam ve programından çıkarılması üzerine, fesih gerekçesinin ortadan kalktığı ileri sürülerek, yeniden işe iadesi talebiyle yaptığı başvurunun reddedilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı" başlıklı 2. maddesinde, idari dava türleri: a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri İle hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türiü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmıştır.

Kamu kurumlarınca alınan idari kararların yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile kanuna aykırı olup olmadığının yargısal denetiminin, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde "idari dava türleri" arasında sayılan "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları" kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Uyuşmazlığın, davalı kurumun daha önce özelleştirme kapsamına alınması nedeniyle iş akdi feshedilen davacının, kurumun özelleştirme kapsamından çıkarılması nedeniyle tekrar işbaşı yaptırılması talebinin reddinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlık iş akdinden kaynaklanmadığından ve dava konusu işlem idarenin kamu gücünü kullanarak tek taraflı tesis ettiği idari nitelikteki bir işlem olduğundan, bu işlemin iptaline ilişkin davanın görüm ve çözümünde 2577 sayılı Kanunun 2. maddesinin birinci fikrasının (a) bendi gereğince idari yargının görevli olduğu sonucuna varıldığından uyuşmazlığın çözümünde adli yargıyı görevli kabul eden çoğunluğun kararına katılmıyorum.31/10/2022

Üye